

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1898.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1898, gaf in de afdeelingen der Kamer aanleiding tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

Door zeer vele leden werd, in aansluiting aan hetgeen dienaangaande in de beide laatste jaren van de zijde der Kamer is betoogd, met klem aangedrongen op herziening der geheel verouderde wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64). Ten overvloed bleek uit de Memorie van Antwoord van het vorige jaar, dat aan volledige uitvoering dier wet reeds sedert jaren niet meer wordt gedacht. Was deze nu nog geheel tot eene doode letter geworden, dan zou hare herziening tot op zekere hoogte van minder gewicht zijn te achten. Maar zij sticht kwaad, doordien zij in den weg staat aan de opruiming van een aantal werken en sterkten, die uit een militair oogpunt alle beteekenis hebben verloren, en niettemin uitgaven tot onderhoud vorderen. Konden die werken en sterkten geslecht en de terreinen verkocht worden, dan zou uit dien hoofde nog eene bate in de schatkist vloeien. Bovendien, zoo werd gezegd, zijn er enkele gemeenten, die door de voor de defensie waardelooze vestingwerken in hare ontwikkeling worden belemmerd, waarbij men als voorbeeld wees op Neuzen en Ellewoutsdijk.

Vrij algemeen was men dan ook overtuigd, dat het wenschelijk ware, onverwijd eene beslissing te nemen ten aanzien van de vraag, welke der in art. 1 van de Vestingwet genoemde liniën, stellingen en sterkten thans in ieder geval overbodig zijn te achten, en dan zoo spoedig mogelijk tot opruiming daarvan over te gaan.

Verskil van gevoelen heerschte over de vraag, hoe daarbij ten aanzien van de wet zelve te handelen ware. Terwijl sommige leden opnieuw zouden willen vaststellen, wat ons vestingstelsel zal omvatten, ten einde een wettelijken grondslag te krijgen voor den verderen fortbouw, achtten andere leden het raadzaam de artt. 1 en 2 eenvoudig in te trekken. De ondervinding, sedert 1874 opgedaan, toont, naar het gevoelen dezer laatste leden, dat het vastleggen van het vestingstelsel in de wet weinig beteekenis heeft en tot bezwaren aanleiding kan geven.

Men verzocht den Minister zijn gevoelen omtrent de besproken quaestie te willen uiteenzetten, en op te geven, welke van de in art. 1 der vestingwet genoemde werken, voor zoover zij aanwezig zijn, zijns inziens behooren te worden geslecht, en welke in tijd van oorlog voor verdediging in aanmerking zouden komen.

Openstelling voor het publiek verkeer van wegen. De opmerking werd gemaakt, dat somwijlen wegen, die voor eenig defensiebelang zijn aangelegd, voor het publiek gesloten worden gehouden, hetgeen niet gerechtvaardigd werd geacht. Het kwam niet meer dan billijk en rationeel voor, dat indien gemeente- of polderbesturen verzoeken, een door de genie aangelegden weg voor het publiek verkeer open te stellen, aan dien wensch gevolg wordt gegeven, zonder dat te dier zake door het Departement van Oorlog van de betrokken besturen eene hoogere

bijdrage wordt geëischt, dan noodig is voor de bestrijding van de meerdere onderhoudskosten van den weg.

Inrichting der stukken. Men wees er op, dat de beide laatste kolommen van den toelichtenden staat (stuk n°. 5) vrij overbodig zijn, aangezien in de laatste jaren althans, daarin geen cijfers plegen voor te komen. Aanbevolen werd afschaffing der kolommen, of — liever nog — behoud met invulling.

Zeewering te Callantsoog. Art. 3. In eene afdeeling werd gevraagd, of niet de toestand der zeewering te Callantsoog gevaar oplevert voor de Stelling van den Helder.

Voltooiing der Stelling van Amsterdam. Art. 4. Bij het in deskundige kringen bestaande verschil van inzichten omtrent de wijze, waarop de Stelling van Amsterdam behoort te worden voltooid, wenschte men te vernemen, hoe de Minister dienaangaande oordeelt. Hoe denkt de Minister zich de voltooide stelling? Is zijns inziens een vleugel naar zee, in de lijn Bennebroek-strandpaal 72, noodig? Zullen buiten den gesloten kring werken vereischt worden ter verdediging van het Noordzeekanaal? Welke zullen die werken zijn, en waar zullen zij moeten komen? Welke forten zullen van bomvrij logies worden voorzien, en wat zullen daarvan de kosten zijn? Hoeveel zal de bewapening der stelling kosten? Hoeveel troepen zijn er, naar 's Ministers berekening, noodig om de voltooide stelling te verdedigen?

Meer in het bijzonder kwam nog ter sprake het punt der kosten van den gesloten kring. Het voormalig technisch comité voor artillerie- en geniezaken begrootte de daarvoor noodige uitgaven op f 15.750.000, ongerekend een bedrag van ongeveer f 6.000.000 voor bewapening. De Minister SCHNEIDER meende, dat tal van bezuinigingen mogelijk waren, waardoor deze cijfers zouden dalen respectievelijk tot f 10.250.000 en ongeveer f 4.000.000. Gevraagd werd, of deze Minister zich in dit opzicht met het gevoelen van zijn ambtsvoorganger verenigt, en of hij de verantwoordelijkheid van de in de plannen van het technisch comité aangebrachte bezuinigingen op zich neemt?

Eindelijk gaven sommige leden te kennen, dat zij gaarne zouden ontvangen eene kaart der stelling, in den geest van die, indertijd door den Minister SEYFARTD verstrekt, doch zoo mogelijk op grooter schaal (bijv. 1 op 100.000).

Overschrijding van raming. Met leedwezen constateerde men, dat de raming voor het maken van de bomvrije gebouwen, waarvoor ten vorigen jare de 1ste termijn werd toegestaan, zal overschreden worden. Immers die raming bedroeg ongeveer f 1.900.000; ten vorigen jare werd voor dit doel toegestaan f 940.000; thans is uitgetrokken f 1.003.400. Het totaal bedrag wordt dus f 1.943.400.

Nieuwe aanvraag. De Minister trekt op art. 4 een bedrag van f 25.000 uit als 1ste termijn voor het maken van de bomvrije gebouwen c. a. in de forten Liebrug en Penningsveer.

Sommige leden hadden hiertegen bezwaar. Zij wenschten in geen geval, reeds vóór de voltooiing van de vijf in den loop van dit jaar onderhanden genomen werken, te besluiten tot het voortgaan met het maken van bomvrij logies ook in andere forten, en behielden zich, ook daarna, hunne volkomen vrijheid van beslissing voor.

Anderzijds werd het betreurd, dat de Minister slechts f 25.000 te dier zake aanvraagt, of nog niet het twintigste gedeelte van het bedrag, waarop de werken geraamd zijn. Het ligt toch niet in de bedoeling des Ministers, zoo werd gevraagd, de door hem indertijd uitgesproken voorspelling, »dat van eene voltooiing der Amsterdamsche Stelling misschien niemand onzer getuige zal zijn», te helpen in vervulling brengen?

In de derde plaats waren er leden, die, hoewel aarzelend en met tegenzin, voorloopig geneigd waren hun steun aan het voorstel te geven, nu het hier gebouwen geldt in forten, gelegen op het front, waar thans gewerkt wordt, en tusschen twee forten, die krachtens het reeds genomen besluit van bomvrij logies zullen worden voorzien. Intusschen maakten zij het uitdrukkelijk voorbehoud, dat de Kamer, ook bij aanneming van dezen post, volkomen vrij blijft, aanvragen voor andere werken dan Liebrug en Penningsveer te weigeren. Immers

zij achtten zich nauwlijks verantwoord door mede te werken tot verdere voltooiing van forten, zoolang de zoo dringend noodige reorganisatie der levende strijdkrachten niet is tot stand gebracht, en zelf omtrent de beteekenis en den onderlingen samenhang der doode weermiddelen geen eenheid van opvatting heerscht.

Eenige inlichtingen van technischen aard werden gevraagd. Zijn de forten Liebrug en Penningsveer bedoeld als koepelforten? Zullen het woonforten of wachtforten zijn? Zullen zij traditorgeschut voeren, of komen er tusschenliniën met eigen bewapening? Zullen zij ook met kort geschut bewapend worden? Hoeveel man zijn er, naar het oordeel des Ministers, noodig voor de bezetting van forten als die het hier geldt?

Hooge uitgaven. Art. 7. Sommige leden spraken hunne bevreemding uit, dat op den post voor telegraphische en telephonische verbindingen, blijkens de opgaven voorkomende in den toelichtenden staat (Stuk n°. 5), sedert 1889 reeds moest worden uitgegeven een bedrag van f 425.570, terwijl voor 1898 wederom f 47.000 wordt aangevraagd. Zijn in de toekomst nog hooge uitgaven op dit artikel te verwachten? En zoo ja, tot welk bedrag?

Commissie voor de telegraphie en de telephonie. In verschillende afdeelingen had het de aandacht getrokken, dat, waar de telegraphie en de telephonie tegenwoordig in militaire aangelegenheden zoo'n groote rol vervullen, niettemin in de commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 17 September 1897, n°. 22, niet één militair deskundige is opgenomen. Men vroeg, of zulks niet alsnog kon geschieden.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 12den November 1897.

VAN VLIJMEN.

SERET.

SMEENGE.

KUYPER.

HOUWING.